ISNN 3030-3907

2026
MAY
ISSUE - 5
VOLUME - 5

DEVELOPMENT OF SCIENCE

scientific journal

Development of science

Ilmiy jurnal

MAY 2026
Issue - 5, VOLUME - 5

ISSN 3030 -3907

Ilmiy jurnal OAK rayosatining 2024 yil 27 sentabrdagi 361-son qaroriga asosan 02.00.00 kimyo fanlari hamda 2025 yil 12 fevral 367- son qaroriga asosan 05.00.00 texnika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) va fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiya ishlari yuzasidan dissertatsiyalari asosiy ilmiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan.

BOSH MUHARRIR:
Temirov Alisher Hoshim o‘g‘li – texnika fanlari falsafa doktori (PhD),Dotsent.
TAHRIRIYAT KENGASH RAISI*:*
Fozilov Sadriddin Fayzullayevich – texnika fanlari doktori, professor
TAHRIRIYAT KENGASH A’ZOLARI

TEXNIKA FANLARI/ TECHNICAL SCIENCES/ ТЕХНИЧЕСКИЕ НАУКИ

Bozorov G‘ayrat Rashidovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, professor
Abdurahmonov Olim Rustamovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, professor
Adizov Bobur Zamirovich
O‘zbekiston Respublikasi Fanlar akademiyasi Umumiy va noorganik kimyo instituti, professor
Hayitov Ruslan Rustamjonovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, professor
Jumayev Qayum Karimovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, professor.
Berdiyev Dorob Murodovich
Islom Karimov nomidagi Toshkent Davlat Texnika Universiteti, professor
Maxmudov Rafiq Amonovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, professor.
Tilloyev Lochin Ismatilloyevich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Raxmonov Qahramon Sanakulovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Barakayev Nusratullo Rajabovich
Islom Karimov nomidagi Toshkent Davlat Texnika Universiteti, professor.
Jo‘rayev Xayrullo Fayziyevich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, professor.
Panoyev Erali Rajabboyevich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Ataullayev Sherzod Nabiullyevich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Murodov Malik Negmurodovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Axmedova Ozoda Bahronovna
Islom Karimov nomidagi Toshkent Davlat Texnika Universiteti.
Safarov Bahri Jumayevich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Xaydarov Axtam Amonovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Safarov Jasur Alijon o‘g‘li
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.

KIMYO FANLARI/ CHEMICAL SCIENCES/ ХИМИЧЕСКИЕ НАУКИ

Axmedov Voxid Nizomovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, professor
Umarov Baqo Bafoyevich
Buxoro Davlat Universiteti, professor
Kodirov Abduaxad Abduraximovich
Qarshi davlat Universiteti, professor
Qurbonov Mingniqul Jumagulovich
Qarshi davlat Universiteti, dotsent
Turemuratov Sharibay Naurizbaevich
O‘zbekiston Respublikasi Fanlar akademiyasi Qoraqalpog‘iston bo‘limi Bosh ilmiy kotibi, professor
Tursunov Kaxor Shonazarovich
Qarshi davlat Universiteti, professor
Do‘stov Hamro
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, professor
Panoyev Nodir Shavkatovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Olimov Bobur Bahodir o‘g‘li
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Kasimov Sherzod Abduazimovich
Termiz Davlat Universiteti, professor.
Aliqulov Rustam Valiyevich
Termiz Davlat Universiteti, professor
Tropov Xamza Tursunovich
Samarqand Davlat Universiteti, professor

IQTISODIYOT FANLARI/ ECONOMICS/ ЭКОНОМИЧЕСКИЕ НАУКИ

Nizamov Aslitdin Badreddinovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, professor.
Boboyev Akmal Choriyevich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, professor.
Ergashxojayeva Shaxnoza Djasurovna
Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, professor
Saidaxmedova Nodira Ilxomovna
Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, professor
Muxsinov Bekzod Toxirovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Shakarov Qulmat Ashirovich
Renessans ta'lim universiteti,dotsent.
Jumaeva Zulfiya Qayumovna
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Norova Salomat Yusupovna
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Avezova Shaxnoza Maxmudjonovna
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Jalilov Jamshid G‘anijonovich
Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, dotsent
Xasanova Gulruh Djumanazarovna
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.

PEDAGOGIKA FANLARI/ PEDAGOGICAL SCIENCES / ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ НАУКИ

Siddiqova Sadoqat G‘afforovna
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Zoyirov Erkin Xalilovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, DSc, professor
Gaffarov Feruz Hasanovich
Puchon Universiteti, *professor*
Ruziyev Davron Yuldashevich
Buxoro Davlat Universiteti, professor
Muradova Firuza Rashidovna
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, professor.
Yunusova Gulandon Samiyevna
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, professor.
To‘xtayeva Zebo Sharifovna
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, professor.
Navro‘zova Gulchixra Nigmatovna
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Uzoqova Laylo Polvonovna
Buxoro muhandislik – texnologiya instituti, dotsent.
To‘raqulova Marjona Qiyom qizi
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Muradova Zarina Rashidovna
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Murodov Sanjar Aslonovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Shodiyev Jahongir Jo‘raqulovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent
Gaffarov Laziz Hasanovich
Buxoro muhandislik – texnologiya instituti, dotsent.

Tahririyat a’zolarning to‘liq ro‘yxati jurnalning www.devos.uz saytida keltirilgan.

Tahririyat hay’ati a’zolarining tarkibini o‘zgartirish hamda qo‘shimcha kiritish yoki tahririyat a’zoligidan chiqarish bosh muharrir tomonidan amalga oshiriladi.

ISSN 3030-3907

Development of science ilmiy jurnali 2024 yil 15 aprel kuni №256445 sonli guvohnoma bilan Davlat ro‘yxatidan o‘tgan.

To‘plam elektron ko‘rinishda (pdf formatida) mualliflarga taqdim etiladi. To‘plamga kiritiladigan maqolalarning mazmuni, ulardagi statistik ma’lumotlar va me’yoriy hujjatlarning to‘g‘riligiga hamda har qanday fikr - mulohazalarga mualliflarning o‘zlari mas’ul hisoblanadilar. Talablarga javob bermaydigan maqolalar to‘plamga kiritilmaydi. Tashkiliy qo‘mita maqola matnini qisqartirish, qisman tuzatish kiritish, seksiyalarga joylashtirish huquqiga ega.

ISSN 3030-3907

АХЛОҚИЙ МАСАЛАЛАРНИНГ ФАЛСАФИЙ ТАҲЛИЛИ (ИДДАТ УЛ УКУЛ ВА УМДАТУЛ МАЪҚУЛ РИСОЛАСИ АСОСИДА)

Соипова Мавжуда Каримжановна
Фарғона давлат университети доценти

Аннотация. Мазкур мақолада Фазл ибн Аҳмаднинг инсонларнинг аҳлоқий масалаларига оид муҳим ғоялар таҳлил қилинганлиги ҳақида маълумотлар берилган. Иддат ул укул ва умдатул маъқул (Ақлларнинг ваъда бериши ва ақлларга маъқул нарсаларнинг асоси) асарида нафс, тана ва руҳ алоқадорлиги ҳақида фикрлар келтирилган. Янги Ўзбекистонни барпо этишда Фазл ибн Аҳмад ғоялари билан бугунги мураккаб замонда ёшларни руҳий баркамол инсонлар этиб тарбиялаш, маънавий жиҳатдан юксалтириш муҳим вазифа бўлиб қолмоқда. Бугунги кунда Фазл ибн Аҳмаднинг Иддат ул укул ва умдатул маъқул (Ақлларнинг ваъда бериши ва ақлларга маъқул нарсаларнинг асоси) рисоласидан самарали фойдаланиш ижтимоий тараққиётда, жамият фаровонлигида ва инсон эхтиёжларини қондирилишида устуворлиги ёритилган.

Калит сўзлар: Ислом, аҳлоқ тана, руҳ, ижтимоий илм тараққиёт, инсондиалектик, синергетик, детерминистик, маънавий миллий ва умуминсоний манфаатлар, прогрессив тараққиёт, ахлоқий қадриятлар, эстетик, сиёсий, ҳуқуқий, демократик.

Annotation. This article explores the philosophical interpretation of the relationship between the soul (nafs), the spirit (ruh), and the body as presented in Fazl ibn Ahmad's treatise Iddat al-'Uqul wa 'Umdat al-Ma'qul ("The Promise of Intellects and the Foundation of Rational Principles"). The author's reflections on human consciousness and spiritual life are analyzed within the framework of Islamic philosophical traditions. Furthermore, the role of the soul in ensuring moral harmony and spiritual perfection of the human being is examined. In the context of building a "New Uzbekistan," Fazl ibn Ahmad's ideas remain highly relevant for nurturing spiritually mature and morally upright youth. The philosophical insights contained in his work have significant theoretical and practical value for modern social development, spiritual elevation, and the fulfillment of human needs.

Keywords: Islam, soul, body, spirit, social development, human being, dialectical, synergetic, deterministic approach, moral values, national and universal interests, ethics, aesthetics, politics, law, democracy.

Аннотация. В данной статье исследуется философская интерпретация взаимосвязи души (нафс), духа (рух) и тела, представленная в трактате Фазла ибн Ахмада «Иддат аль-'Укуль ва 'Умдат аль-Ма'куль» («Обет разумов и основа рациональных принципов»). Рассматриваются взгляды

ISSN 3030-3907

автора на человеческое сознание и духовную жизнь в рамках исламской философской традиции. Кроме того, анализируется роль души в обеспечении нравственной гармонии и духовного совершенства человека. В контексте построения «Нового Узбекистана» идеи Фазла ибн Ахмада сохраняют высокую актуальность для воспитания духовно зрелой и нравственно устойчивой молодёжи. Философские положения, содержащиеся в его труде, обладают значительной теоретической и практической ценностью для современного общественного развития, духовного возвышения и удовлетворения человеческих потребностей.

Ключевые слова: Ислам, душа, тело, дух, социальное развитие, человек, диалектический, синергетический, детерминистский подход, нравственные ценности, национальные и общечеловеческие интересы, этика, эстетика, политика, право, демократия.

КИРИШ.

Инсонлар ўртасидаги садоқат, меҳр, муҳаббатнинг кучлилигини мунособатларда, яъни сўзда, ҳаракатларида кўришимиз мумкин. Баъзиларда бундай муҳаббат номига бўлиб, мақсад нафс, шаҳват ётади. Шунинг учун Аллоҳнинг муҳаббати махлуқот муҳаббатига нисбатан кучли, шиддатли ва қудратлидир.

Ҳаққа етишишда руҳ ва тана ўртасидаги мавжуд зиддиятларни бартараф этиш ҳам муҳим аҳамият касб этади. Бу биринчи галда инсон табиатини нафс балосидан, нохушликлардан халос қилиш, маънавиятдан баҳраманд бўлиш, ишқ гулзорида девоналик даражасига етишиш орқали эришилади. Инсон тўртта унсурдан ташкил топган. Булар тана, ақл, руҳ ва қалбдир. Инсон бир умр қийналиб яшайди: яъни қайсининг йўлига юриш муддаога олиб келади. Ақлнинг ѐки қалбнингми? Ғаззолий фикрича: “Ақлда кибр бор, Сен қалбинг буюрганини қил. Қалб ҳеч қачон инсонни алдамайди”[1], деб таъкидлайди.

Аллоҳнинг бизга берган ҳар бир неъматига шукр қилиш, пок ва адолатли ҳаётнинг асоси ҳисобланади. Агар инсон шукр қилмайдиган бўлса, Аллоҳ унга янада кўпроқ неъматларни беришни тўхтатиши мумкин. Инсон ўзининг дунёвий ва маънавий ҳаётини яхши, бахтли ва барқарор қилишини истаса, бу гуноҳлардан қочиш керак. Зулм, хайрдан четлашиш, шукр қилишдан воз кечиш инсоннинг Аллоҳнинг раҳматидан узоқлашишига сабаб бўлади.

АДАБИЁТЛАР ТАҲЛИЛИ ВА МЕТОДОЛОГИЯ

[1] Соҳибназар Каримов Тасаввуф фалсафаси.Ўқув қўлланма. – Самарқанд: СамДУ нашри, 2021. – 210 бет

ISSN 3030-3907

Фазл ибн Аҳмаднинг Иддат ул уқул ва умдатул маъқул рисоласида келтирилишича, учта нарса инсонни саодатга етказади, яъни суҳбатни тўғри олиб бориш, бошқаларни айбларини ошкор қилмаслик ва охират учун қайғуриш.

Фазл ибн Аҳмад фикрича “чиндан қилинган, хайр-эҳсон (саховат)нинг чегараси бор, ундан оширилса исроф бўлади. Узоқни кўзлаш ва эҳтиёткорликнинг ҳам чегараси бор. Бу чегаралар ҳаддидан ошса қўрқоқликдир.

Мутафаккир илгари сурилган инсонлар орасидаги кибр, манманлик, худбинлик каби шайтоний иллатларга қарши курашиш, нафсни тарбиялаш, илм-маърифатли бўлиш, таҳдид ва хавфлардан огоҳ бўиш, ғафлат уйқусидан бедорлик, ҳушёрлик руҳиятини шакллантириш каби қарашларининг ёш авлодни юксак фазилатли инсонлар қилиб тарбиялашда, илм олишда муносиб, тажрибага эга бўлган устозни танлаш ҳамда Янги Ўзбекистонда таълим-тарбия жараёнини такомиллаштиришда манбавий асос сифатидаги аҳамияти очиб берилган.

НАТИЖАЛАР.

Тасаввуф таълимотида эса инсон беш унсурдан ташкил топади: Булар, тана яъни жисм, ақл, руҳ, қалб ва нафсдан иборат. Тасаввуф таълимотида инсон вужудининг кураши ақл ва нафс сифатида қўйилади. Демак, тасаввуф таълимотига кўра, инсон нафас балосини енгиб ундан қутулсагина орифлик мақоми эришади. Агар инсон орифлик даражасига кўтарилса, у Ҳақни қалб кўзгусида ғайритабиий бир ҳолатда кўра бошлайди, эшитмай туриб эшита бошлайди. Бу ҳолатни мутасаввуфлар жазба, деб тушунтирадилар.

Одам омихталиги туфайли икки жиҳатга – жисмий ва руҳий томонга мойилдир. Жисмий-жасадий томони уни қуйига, пастга тортади, руҳий-равоний жиҳати эса уни юқорига, юксакликка жалб этади. Шунинг учун тасаввуф муршид-устозлари одамларни икки турга: Нурий ва Норий одамларга тақсимлаганлар. Нурий одамлар ҳаётда, яшашда ўзининг ҳақиқий, абадий томони, руҳий, яъни илоҳийга эътибор бериб, жисмоний-жасадий томонини чегаралайди. Нурий одамларни яшаш қоидаси таваккал, яъни Ҳақ Таолло томонидан белгиланган тақдирга тан бериш, таслим – яратувчи Худога таслим бўлиш, хилват – яъни четда тутиш, унс – Холиққа яқинлашиш, ваҳдат Худонинг яккаю ягоналигига тўла эътиқодли бўлиш ва ҳолат – Худога яқинлашиш учун ўзини муайян руҳий ҳолатга келтиришдир. Норийлар ўтга, оловга ўхшайдиган одамлар бўлиб, улар шаҳват, яъни жисмий-жасадий ва жинсий нафсга берилган, қахру ғазабни намоён этиб, турлича ҳирсларга берилган, ҳасадгўй, бахил ва бепоён орзу-ҳавасга берилгандирлар. Тасаввуф ақоиди таълимотига кўра фақат нурий бўлган

ISSN 3030-3907

шахслар ўзини муайян тўғри ҳаёт йўлига солиб қуйи томони бўлмиш жисмий-жасадий истак-тилакларини орзу-ҳавасларини чегаралаб, нафсини тийиб, лижомлаб, ўзини пок, соф этиб, ҳақиқий руҳий-равоний томонга тўла берилиб яратувчи Худойи Таоллога яқинлашиши мумкин.

МУХОКАМА.

Нафсни Аллоҳ мўмин қилиб яратди ва уни зайтун дарахтидек муборак дарахт деб номлади. Саҳл ибн Абдуллоҳ “Бу Муҳаммад соллаллоҳу алайҳи васалламнинг нурларидир”[2] деса Суфёни Саврий айтди: “Бу Қуръон нурининг мисолидир”[3] деган фикрни келтиради.

Фазл ибн Аҳмад инсон нафсининг танага боғлиқ эмаслиги, унинг ўзи алоҳида моҳият эканлигини келтиради. Яъни, инсоний нафс жисм эмас, балки субстанциядир. Унинг субстанция эканлигига далил шундан иборатки, ҳар қандай нарса, агар у танани ҳаракатлантирса ва уни бошқарса, ўзининг зотида туриши шарт. Агар инсон нафси ўз зотида турса ва мутақобилларини қабул қилиб, уларга боғланмай, ўзини ўзгартирамаса, ҳамда зоти аниқ ва чегарасиз бўлса, субстанциядир. Чунки, бу сифатлар инсон нафсининг хоссаларидир.

بدان که نفس انسانی جوهر است نه عرض است و نه جسم. و بر جوهریت او دلیل آن است که هر آن چیزی که محرک و مدبر جسم باشد قائم بود به ذات خویش بضرورت. و هرچه به ذات خویش قائم باشد و قابل متضادات بود و به قبول آن متضادات متغیر ومتبدل نگردد و در ذات متحد باشد بی کمیت و مقدار، لازم شود که آن چیز جوهر باشد. و اینچه گفته آمد جمله صفات انسانی است پس لازم شود که نفس انسانی جوهر است و جسم و عرض نیست.[4]

Мазмуни: Нафс инсоний: араз ҳам эмас ва жисм ҳам эмас, балки жавҳардир. Нафс инсоний жавҳар ҳисобланади. Жавҳарлик, бу ерда, унинг жисм ва ҳудудга боғлиқ эмаслиги, балки ўз моҳиятида тўғри бўлишини тасдиқлайди. Инсон нафсининг жавҳар эканининг далили – ҳар бир нарса бирон жисмни ҳаракатга келтириб, тадбирини қила олса ва ўзича мавжуд бўлиб тура олса у заруратан жавҳар ҳисобланади.

Ҳар бир нарса ўзича қоим бўлиш билан бирга зид нарсаларни қабул қила олса, зид нарсалар уни ўзгартирмаса ва унда миқдору ўлчовлар бўлмаса унинг жавҳар бўлиши лозим бўлади. Агар бирон бир нарса жисмни ҳаракатлантириш ва унга таъсир ўтказиш қудратига эга бўлса, у зотан жавҳар бўлади. Шунингдек инсондан содир бўлган сифатларни ҳаракатлантирувчи куч ҳам жавҳардир. Араз ҳам эмас, жисм ҳам эмас. У ҳар

[2] Имом Абу Абдураҳмон Муҳаммад ибн Ҳусайн ибн Мусо ал-Аздий ас-Суламий. - Байрут, Либнон. Дор - алкутуб ал-илмийя, 2001. – Б.503.
[3] Имом Абу Абдураҳмон Муҳаммад ибн Ҳусайн ибн Мусо ал-Аздий ас-Суламий. - Байрут, Либнон. Дор - алкутуб ал-илмийя, 2001. – Б.504.
[4] فضل بن احمد بن خلف بخاري. عدةالعقول و عمدة المعقول في ايضاح مباني الاصول. مشهد, چاپ موسسه چاپ و انتشارات آستان قدس رضوی. 1371ه.ش-1993م. 41ص

ISSN 3030-3907

қандай материал ва қисм билан чекланмайди ва ўзининг ҳақиқий табиатига хос бўлган йўналишларга таъсир кўрсатади. Бу ҳар қандай материалнинг ўзига хослигига қарамасдан ўз ҳолатини сақлаш хусусиятидир.

Нафс психика ва жисмонний ҳаракатлар билан чегараланмайди. У доим мавжуд бўлиб, ўзининг ягоналик ҳудудларини белгилаб, ўзга ҳиссиётлар ва ҳолатларга таъсир ўтказади. Шунинг учун, нафс жавҳар бўлиб, унинг хусусиятлари жисм ва сифатлардан чегараланган эмас. У муносабат ва хусусиятларини ўз ичига олади, шунинг учун жавҳарлик табиати унинг асосий атрибутидир.

ХУЛОСА.

Демак, нафс инсоний жавҳар бўлиб, жисм ва сифатлардан мустақилдир. У жисмларнинг ҳаракатини бошқариш ва уларни тавсифлашга қобилиятли бўлгани сабабли унинг жавҳарийлиги тасдиқланади. Агар бир нарса ўзини ўзгартишсиз ҳаракатлантира оладиган бўлса, демак, у бирор модда ёки ҳолат эмас, балки мустақил субстанциядир. Бу фикр, инсон нафсининг ҳар бир ўзгаришга тобе бўлмасдан, ўз зотида бўлиб, ҳаётни бошқаришда иштирок этишини тасвирлайди. Демак, инсон нафсининг табиати модда ёки ҳолатдан фарқли бўлиб, у фақат субстанция бўла олади. “Нафс ўз зотида туриши шарт”, яъни нафс фақат ўзидан иборат, ўзга нарсалардан мустақил бўлган, ўзини ифода этиш ва бошқариш қобилиятига эга. Нафснинг ўзгармаслиги инсоннинг руҳий ёки ақлий фазилатларини қандай қарорларда, воқеаларда ва ҳолатларда сақлашига тегишлидир. Масалан, одам шодлик ёки қайғуда бўлса, унинг нафсининг асосий холати ўзгармайди, балки унинг ҳиссиётлари бўйича ташқи жисмларнинг таъсирига ва шартларга боғланиш мумкин. Аммо, нафснинг ҳудудий зоти доимо барқарор бўлиб қолади. Инсон нафсининг бу хусусиятлари унинг ахлоқий, ақлий ва руҳий даражаларини тўлиқ тушунишга ёрдам беради.

ФОЙДАЛАНИЛГАН АДАБИЁТЛАР РЎЙХАТИ

1. Мирзиёев Ш.М. Ватанимиз тақдири ва келажаги йўлида янада ҳамжиҳат бўлиб, қатъият билан ҳаракат қилайлик. “Ижтимоий барқарорликни таъминлаш, муқаддас динимизнинг софлигини асраш – давр талаби” мавзусидаги анжуманда сўзлаган нутқи. // Ҳидоят. –Тошкент: 2017. № 6. – Б. 7

2. Мирзиёев Ш.М. Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг Олий Мажлисга Мурожаатномаси. Тошкент: Ўзбекистон, НМИУ, 2018. –Б. 737

ISSN 3030-3907

3. Абу Абдуллоҳ Муҳаммад ибн Муҳаммад ибн ал-Футий. “Талҳис маърифат ал-рижъал”// Нажиб Мойил Ҳаравий тарж. - Машҳад, Остон Қудс Ризавий, 1993 й. – Б. 37.
4. Фазл ибн Аҳмад “Иддат ал-уқул ва умдат ул-маъқул”. - Машҳад, Остон Қудс Ризавий, 1993 й.- Б. 20.
5. Am‘ak-ı Buhârî, Dîvân (nşr. Saîd-i Nefîsî), Tahran, ts., s. 188.
6. Воҳидов Ш., Эркинов А. Низомулмулк. Сиёсатнома. (Сияр ул-мулук). – Тошкент.: Янги аср авлоди, 2008. – Б.239
7. Шодиев Ж. Умар Хайём маънавий меросининг фалсафий таҳлил. – Тошкент, 2022. – Б 140.
8. Yâkūt, Muʿcemü’l-büldân (nşr. F. Wüstenfeld), Leipzig 1867 → (ed. Fuat Sezgin), Frankfurt 1994, III/1, s. 231; IV/1, s. 509.
9. Aḥmad ibn Abd Allāh Abū Nuʿaym al-Iṣfahānī // AlKindi (онлайн-каталог Доминиканского института востоковедения). Abū Nuʿaym al-Iṣfahānī / Pedersen, J. // Encyclopaedia of Islam. 2nd ed : [англ.] : in 12 vol. / edited by H. A. R. Gibb
10. Назаров Қ. Борлиқ фалсафаси. - Тошкент.: 2007.
11. Фалсафа: қомусий луғат. (Тузувчи ва масъул муҳаррир Қ.Назаров). – Т.: “Шарқ”, 2004. – Б. 431.

ISSN 3030-3907